

Nr 56.

Av herr **Lindmark m. fl.**, om skärpning av straffet för överlåtelse av motbokssprit till ungdom under 21 år.

Den utveckling mot tilltagande spritmissbruk bland ungdom, som kan konstateras i vårt land under 1930-talet och som fortsatt under 1940-talets första år, har länge ingivit stora bekymmer. Denna tendens står i klart motsatsförhållande till den glädjande utveckling till alkoholmissbrukets tillbakaträngande, som tidigare ägt rum i vårt land. De ungdomar, som missbruka sprit, kunna icke förmodas motsvara de krav, som samhället särskilt i svåra tidslägen måste ställa på sina medlemmar. Att deras antal på ett beklagligt sätt ökats kan utläsas ur statistiken över fylleriförseelser, ty även om endast en mindre del av de fall, där sprit verkligen missbrukats, avsätter spår i denna statistik, är den dock en god mätare på utvecklingen. Fyllerifrekvensen i ungdomsåldrarna var år 1931 6,6 ‰ av medelfolkmängden i dessa åldrar, medan siffran år 1941 stigit till 8 ‰, d. v. s. frekvensen undergick en ökning med ca 20 procent. I jämförelse härmed kan nämnas att fyllerifrekvensen för hela befolkningen över 15 år år 1931 var 6,5 ‰ och 1941 6,7 ‰ och alltså förblivit tämligen konstant. Det är uppenbart att spritmissbruket bland ungdom, vilket även eljest av många skäl måste bekämpas kraftigare än annat, under dessa omständigheter bör bekämpas så effektivt som möjligt.

Vid 1942 års riksdag hemställdes i två likalydande motioner, nr 63 i första kammaren av hr Tamm och 98 i andra kammaren av hr Lindmark m. fl. om införande av skärpt straff för överlåtelse av motbokssprit till ungdom under 21 år. Motionärerna erinrade om den ogynnsamma utvecklingen beträffande spritmissbruk bland ungdomen samt påpekade att detta missbruk i betydande utsträckning måste anses förutsätta överlåtelse av motbokssprit. Vidare anfördes: "För närvarande stadgar kungl. förordningen 18 juni 1937 angående försäljning av rusdrycker i 7 kap. 2 § straff för den, som mot föreskrifterna i 4 kap. 9 § 1 mom. tillhandagår med anskaffande av rusdrycker. Denna straffbestämelse torde hos betydande delar av vårt folk ej i tillfredsställande grad uppbäras av det allmänna rättsmedvetandet. En utsöndring av det särskilt förkastliga förfarandet att överlåta motbokssprit till ungdom under 21 år skulle stämpla detta som en samhällsvådlig handling av speciell art och därmed vara ägnad att genom straffhotet och effekten på opinionsbildningen skapa ett visst skydd för ungdomen". Motionärerna hemställde därför att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära utredning och förslag, åsyftande sådan ändring av kungl. förordningen 18 juni 1937 ang. försäljning av rusdrycker, att överlåtelse av motbokssprit till ungdom under 21 år belades med skärpt straff.

Motionerna hänvisades till bevillningsutskottet, som i sitt betänkande nr 33 bl. a. med hänvisning till ett av kontrollstyrelsen avgivet yttrande uttalade, att skäl förefunnas för en översyn av gällande bestämmelser om straff för förseelser av ifrågavarande slag. Därvid borde "enligt utskottets mening övervägas frågan om straffskärpning ej allenast, på sätt motionärerna föreslagit, vid motboks överlåtelse till person under 21 år utan vid motboksöverlåtelse i allmänhet". Utskottet hemställde därför att riksdagen i anledning av motionerna i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning rörande frågan om skärpning av berörda straffbestämmelser samt framläggande snarast möjligt av de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Den formulering, vilken utskottsbetänkandet erhållit, innebar enligt motionärernas uppfattning, att ett bifall till utskottets hemställan skulle leda såväl till begäran om utredning om det specialstraff för överlåtelse av motbokssprit till personer under 21 år, vars införande motionärerna åsyftade, som till en begäran om allmän utredning angående skärpt straff för överlåtelse av motbokssprit. På grund härav anslöto sig motionärerna vid ärendets behandling i kamrarna till utskottets hemställan, vilken bifölls. Riksdagen avgav härefter skrivelse till Kungl. Maj:t i ärendet (nr 354 riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av väckta motioner om skärpning av straffet för överlåtelse av motbokssprit till ungdom under 21 år) i enlighet med utskottets betänkande.

I anledning av denna riksdagens skrivelse verkställdes utredning inom finansdepartementets rättsavdelning, vars resultat redovisades i en promemoria, vilken den 23 oktober 1942 utsändes på remiss. Riksdagens skrivelse och bevillningsutskottets betänkande hade emellertid erhållit en sådan tolkning att endast frågan om en allmän skärpning av straffet vid överlåtelse av motbokssprit blivit föremål för utredning. Den utredning åter, vartill de ovannämnda motionerna syftade, har på så sätt icke kommit till stånd. Den i fjolårets motioner anvisade möjligheten att i större utsträckning än för närvarande skydda ungdomen från tillfälle till spritmissbruk torde emellertid vara i hög grad förtjänt att särskilt prövas.

Denna vår uppfattning synes tillsynsmyndigheten för nykterhetsvården, socialstyrelsen, dela. I sitt yttrande av den 15 december 1942, i vilket styrelsen avvisar tanken på att trots frånvaron av tillräckligt underlag i rättsmedvetandet generellt skärpa straffen vid överlåtelse av motbokssprit, uttalar styrelsen, att den "föreställer sig, att det skulle vara möjligt att erhålla resonans i den allmänna uppfattningen för skärpta straffbestämmelser gentemot överlåtelse av rusdrycker till ungdom, särskilt där vinningssyfte föreligger".

Då det alltjämt föreligger trängande behov av åtgärder för att begränsa spritmissbruk bland ungdomen och då ett skärpt straff för överlåtelse av motbokssprit till personer under 21 år kan bli ett verksamt medel vid ungdomsfylleriets bekämpande, synes det oss uppenbart att riksdagen hos Kungl. Maj:t äno bör begära utredning och förslag härom.

Under åberopande av vad ovan anförts, föreslå vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag, åsyftande sådan ändring av kungl. förordningen 18 juni 1937 angående försäljning av rusdrycker, att överlåtelse av motbokssprit till ungdom under 21 år beläggas med skärpt straff.

Stockholm den 20 januari 1943.

Ewald Lindmark.

Alarik Hagård.

E. Thorell.

Folke Kyling.

James I. A. Dickson.

*D. Larsson
i Hede.*

C. Oscar Nolin.

*Albert Larsson,
Karlstad.*

Gust. Svedman.

*Gust. Nilsson
i Göingegården.*

D. B. Blombäck.

*Stig Janson
i Frändesta.*

*Ebon Andersson
i Stockholm.*

E. Birke.

Torsten Henriksson.

Ivar Sefve.

T. G. v. Seth.

Brynolf Stattin.

Eric Hansson.

Ernst V. Staxäng.

Elis Håstad.

*Birger Anderson
i Mejestad.*

Gunnar Sundqvist.